
Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte juuli 2022

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-348/20 P**: Nord Stream 2 vs. parlament ja nõukogu (apellatsioonkaebus – tühistamishagi vastuvõetavus)
- **T-125/22**: RT France vs. nõukogu (Üldkohtu otsus – piiravad meetmed agressorriigi propagandakanalite sisu edastamisele)

Olulisemad EL Kohtu lahendid ja kohtujuristi ettepanekud:

- **C-576/20**: Pensionsversicherungsanstalt (eelotsus – võortöötajate sotsiaalkindlustus)
- **C-264/21**: Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (eelotsus – tootja mõiste)
- **C-213/21 ja C-214/21**: Italy Emergenza (eelotsus – kiirabi veoteenus, mida võivad osutada eelisjärjekorras üksnes vabatahtlikud organisatsioonid)
- **C-572/21**: CC (eelotsus – lapse hariliku viibimiskoha üleviimine, kohtualluvus)
- **C-274/21 ja C-275/21**: EPIC Financial Consulting (eelotsus – antigeenitestide hange)
- **C-128/20**: GSMB Invest, **C-134/20**: Volkswagen ning **C-145/20**: Porsche Inter Auto ja Volkswagen (eelotsused – diiselautode heitgaaside vähendamise süsteem)
- **C-59/18**: Itaalia vs. nõukogu ja **C-182/18**: Comune di Milano vs. nõukogu; **C-106/19**: Itaalia vs. nõukogu ja parlament ja **C-232/19**: Comune di Milano vs. parlament ja nõukogu ning **C-743/19**: parlament vs. nõukogu (tühistamishagi – Euroopa Kohtu pädevus)
- **C-500/20**: ÖBB-Infrastruktur Aktiengesellschaft (eelotsus – raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja vastutus asjale tekitatud kahju eest)
- **C-110/21 P**: Universität Bremen vs. REA (tühistamishagi – õppejõu õigus olla esindaja Euroopa Kohtus)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-348/20 P: Nord Stream 2 vs. parlament ja nõukogu (apellatsioonkaebus – tühistamishagi vastuvõetavus)

Euroopa Kohtu otsus, 12. juulil 2022

Nord Stream 2 AG on Gazpromi Šveitsi tütarettevõtte, mis vastutab Nord Stream 2 gaasijuhtme planeerimise, ehitamise ja käitamise eest. Nord Stream 2 AG esitas 2019. aastal Üldkohtusse hagi nõudega tühistada direktiiv (EL) 2019/692 (millega muudeti direktiivi 2009/73, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju). Üldkohus tunnistas kohtumäärusega Nord Stream 2 AG hagi vastuvõetamatuks. Nord Stream 2 esitas seepeale apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtusse.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et hagi on vastuvõetav üksnes juhul, kui vaidlustatud akt puudutab hagejat otseselt ja isiklikult. Seejuures puudutab akt isikut otseselt, kui see avaldab otsest mõju isiku õiguslikule olukorrale ja ei jäta meedet rakendama kohustatud adressaadile mingit kaalutusõigust.

Euroopa Kohus märkis **esiteks**, et tühistamishagi võib esitada kõigi liidu institutsioonide poolt vastu võetud sätete peale, mis objektiivsete kriteeriumide alusel hinnates tekitavad isikule siduvaid õiguslikke tagajärgi, sõltumata nende sätete vormist. Käesoleval juhul leidis Euroopa Kohus, et kuna apellandi käitatud ühendustoru suhtes hakkasid kehtima uued eeskirjad, millega kaasnesid apellandile konkreetsed kohustused, siis eksis Üldkohus, kui ta järeldas, et vaidlusalune direktiiv ei mõjuta hageja õiguslikku olukorda otseselt.

Euroopa kohus märkis **teiseks**, et selle hindamisel, kas õigusakt jätab adressaatidele kaalutusruumi selle rakendamisel, tuleb uurida selle õigusakti sätete õiguslikke tagajärgi selle isiku olukorrale, kes tühistamishagi esitas. Käesoleval juhul leidis Euroopa Kohus, et direktiiviga on apellandile kehtestatud erikohustused, mis puudutavad ülekandesüsteemide ja ülekandesüsteemi haldurite eraldamist ning kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifide reguleerimist, ilma et tal oleks võimalik saada nendest eeskirjadest direktiivi vastavate sätete alusel erandit. Kuigi liikmesriikidel on kaalutusruum erandite tegemiseks gaasiettevõtjatele, ei kohaldu selline võimalus Nord Stream 2-le, kuna viimane ei vasta nõutud tingimustele.

Euroopa Kohus selgitas, et direktiiv mõjutab apellandi õiguslikku olukorda möödapääsmatult, kuna see annab liikmesriikidele üksnes võimaluse valida vahendid, millega saavutada direktiivis täpselt määratletud tulemus, st ülekandestruktuuride tegelik eraldamine tootmis- ja tarnestruktuuridest. Euroopa Kohus lisas, et kuigi liikmesriikide reguleerivad asutused võtavad direktiivis sätestatud kohustuste konkretiseerimiseks tehnilisi meetmeid, ei saa need meetmed muuta nende kohustustega kaasnevat tulemust, nimelt seda, et ülekandevõrgu haldurid peavad võimaldama kolmandatele isikutele mittediskrimineeriva juurdepääsu võrgule eesmärgiga tagada kõigile turuosalistele tegelik pääs sellele turule. Seetõttu jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et Üldkohus eksis, kui ta leidis, et vaidlusalune direktiiv jätab konkreetses küsimuses liikmesriikidele kaalutusruumi.

Kokkuvõtvalt leidis Euroopa Kohus, et Nord Stream 2 esitatud tühistamishagi tuleb selle üksikküsimuse piires tunnistada vastuvõetavaks. Euroopa Kohus saatis kohtuasja tagasi Üldkohtule tühistamishagi kohta sisulise otsuse tegemiseks.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

T-125/22: RT France vs. nõukogu (Üldkohtu otsus – piiravad meetmed agressorriigi propagandakanalite sisu edastamisele)

Üldkohtu otsus (suurkoda), 27. juulil 2022

Euroopa Liidu Nõukogu võttis 1. märtsil 2022 vastu otsuse (ÜVJP) 2022/351 ja määruse (EL) 2022/350 (millega täiendati piiravaid meetmeid, mis on kehtestatud Venemaa destabiliseeriva tegevuse tõttu Ukrainas). Nõukogu keelas mitme Venemaa juhtkonna kontrolli all propagandameetmeid rakendava meediakanali sisu edastamise ja levitamise Euroopa Liidus ja rõhutas, et Venemaa propaganda toetab ja õigustab Ukraina vastast sõjalist agressiooni ning kujutab endast märkimisväärselt ja otsest ohtu liidu avalikule korrale ja julgeolekule. RT France esitas Üldkohtule hagi, milles palus piirava meetme tühistamist. RT France'i väitel ületas nõukogu oma pädevust ja rikkus edastamis- ja levitamiskeeluga tema õigusi. Euroopa Liidu nõukogu toetuseks astusid menetlusse Euroopa Komisjon, Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja, Prantsusmaa, Belgia, Eesti, Läti, Leedu ja Poola.

Üldkohus jättis RT France'i hagi täies ulatuses rahuldamata. Üldkohus selgitas, et **nõukogul on ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames vajalike meetmete vastuvõtmisel lai otsustusruum** ning selleks, et vastata liidu piiri ääres rahu tõsiselt ohtu seadvale rahvusvahelise õiguse rikkumisele, võib nõukogu ajutiselt keelata ka Venemaa Föderatsiooni rahastatud meediakanalite sõjalist agressiooni toetava sisu levitamise. Kuigi propagandameetmeid rakendavate meediakanalite tegevust saab piirata ka iga liikmesriik eraldi, ei ole niisugustel piirangutel ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärki ja need ei tagaks samu tulemusi. Lisaks leidis kohus, et arvestades seda, et agressorriigi propaganda-kanalite keeld kehtestati äärmiselt **kiireloomulises ja erakorralises sõja puhkemise olukorras, mis halvenes kiiresti, ei pidanud nõukogu enne sanktsiooni kehtestamist RT France'i teavitama ja ära kuulama**. Kohus tuletas meelde ka meedia, eriti audiovisuaalmeedia, suurt võimu ühiskonnas ning seda, et ajakirjanikel on õigus edastada avalikku huvi pakkuvat teavet tingimusel, et nad tegutsevad heauskselt ja usaldusväärsete ja täpsete faktide alusel. Nõukogu esitatud tõendid RT France'i edastatud sisu kohta näitasid, et **RT France toetas enne edastamiskeelu kehtestamist aktiivselt Venemaa Föderatsiooni poliitikat Ukraina suhtes ja edastas sõjalist agressiooni õigustavat, tasakaalustamata ja eksitavat sisu, mis kujutab endast olulist ja otsest ohtu liidu avalikule korrale ja julgeolekule**. Kohus viitas ka kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisele paktile, mille kohaselt peab igasugune sõjapropaganda olema seadusega keelatud.

Üldkohtu lahendi peale võib kahe kuu ja kümne päeva jooksul selle teatavakstegemisest esitada üksnes õigusküsimustes apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtule.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#) (prantsuse keeles).

Olulisemad EL Kohtu lahendid ja kohtujuristi ettepanekud:

C-576/20: Pensionsversicherungsanstalt (eelotsus – võõrtöötajate sotsiaalkindlustus)

Euroopa Kohtu otsus, 7. juulil 2022

Austria kodanikust kaebaja kasvatas oma lapsi aastatel 1987–1993 eri Euroopa riikides. Laste kasvatamise välisel ajal tegutses kaebaja ettevõtjana. 2017 esitas kaebaja vastustajale ehk pensioniametile vanaduspensioni taotluse. Pensioniamet jättis teistes liikmesriikides möödunud lapsekasvatuseperioodid pensioni arvutamisel arvestamata. Kaebaja esitas selle otsuse peale kaebuse – tema hinnangul tuleks ka need sisse arvestada, sest sellel ajal oli ta kindlustatud Austria sotsiaalkindlustusega. Nende arvestamata jätmisel rikutaks ELTL artiklit 21. Austria kohus küsis, kas määruse nr 987/2009 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise määruse rakendamise kord) artikli 44 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see ei luba vanaduspensioni määraval riigil võtta arvesse teistes liikmesriikides täitunud lapsekasvatuseperioode, sest kuupäeval, mil algas periood, pensionitaotleja ei töötanud.

Esmalt selgitas kohus, et lapsekasvatuseperioodide arvesse võtmine ei ole reguleeritud ainult eelmainitud sättega. Artikkel 44 on täiendav reegel, mis võimaldab suurendada tõenäosust, et lapsekasvatuseperioode võetakse täielikult arvesse. Artikli 44 lõige 2 sätestab tingimusena perioodi, mil isik peab töötama või tegelema ettevõtlusega, et teises liikmesriigis veedetud lapsekasvatuseperioodid võetaks pensioni arvutamisel arvesse. Küll aga on ELTL artiklis 21 mainitud vaba liikumise põhimõtte tähtsust ka määruse nr 987/2009 raames. **Kui vanaduspensioni maksev liikmesriik, mis on ainus riik, kus isik on töötanud ja kindlustusmaksid tasunud, jätkaks lapsekasvatuseperioodid arvestamata ainult seetõttu, et need möödusid teises liikmesriigis, oleks see sisuliselt vaba liikumise õiguse kasutamise eest karistamine.** Järelikult läheks see vastuollu määruse eesmärkidega, millest üks on tagada vaba liikumine.

Kohus kasutas analoogia Euroopa Kohtu otsust C-522/10, kus sisuliselt samadel asjaoludel leiti, et vanaduspensioni maksev liikmesriik on kohustatud võtma pensioni määramisel arvesse teistes liikmesriikides veedetud lapsekasvatuseperioode ELTL artikli 21 alusel. Seega, **kui isik ei vasta määruse nr 987/2009 artikli 44 lõikes 2 mainitud tingimustele, kuid on töötanud ja kindlustusmaksid tasunud ainult selles liikmesriigis, kes on kohustatud maksma vanaduspensioni, on sellel riigil ELTL artikli 21 alusel kohustus pensioni määramisel arvesse võtta ka teistes liikmesriikides täitunud lapsekasvatuseperioode.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-264/21: Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (eelotsus – tootja mõiste)

Euroopa Kohtu otsus, 7. juulil 2022

Kindlustusselts Fennia hüvitas tarbijale tulekahjust põhjustatud kahju. Päästeameti raporti kohaselt põhjustas tulekahju kohvimasin. Tarbija oli ostnud edasimüüjalt kaubamärki Philips kandva kohvimasina tulekahjule eelnenud päeval. Kohvimasina oli Rumeenias tootnud Saeco International Group SpA, kes on äriühingu Koninklijke Philips tütarettevõtja. Kindlustusselts Fennia, kellele pärast tarbijale hüvitise väljamaksmist viimase õigused üle läksid, esitas Koninklijke Philipsi vastu hagi, milles ta nõudis kahju hüvitamist tootevastutuse alusel. Eelotsusetaotluse esitanud Soome kõrgeim kohus soovis teada, kas direktiivi 85/374 (liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta) tuleb tõlgendada nii, et selles kasutatud mõiste „tootja“ eeldab, et isik, kes on tootel kasutanud oma nime või kaubamärki, esineb toote tootjana ka muul viisil.

Euroopa Kohus selgitas, et **tootjana esineva isiku osalemine toote valmistamise protsessis ei ole vajalik selleks, et teda saaks pidada „tootjaks“ direktiivi 85/374 tähenduses**. Euroopa Kohus lisas, et tootjana esineva isiku vastutus on sama suur kui tegeliku tootja vastutus ja tarbija võib vabalt otsustada nõuda kahju täielikku hüvitamist erisusteta kummaltki, sest nad vastutavad solidaarselt. Kui isik kasutab tootel oma nime, jätab see isik tarbijale mulje, et ta on tootmisprotsessis osalenud või võtab selle eest vastutuse.

Euroopa Kohus täpsustas, et põhikohtuasjas ei mõjuta vastutuse jagunemine Koninklijke Philipsi ja Saeco International Groupi vahel tarbijat, **kes ei pea kahjunõude esitamiseks kindlaks määrama toote tegelikku tootjat**. Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et direktiivis 85/374 kasutatud mõiste „tootja“ ei eelda, et isik, kes on tootel kasutanud oma nime või kaubamärki, esineb toote tootjana ka muul viisil.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-213/21 ja C-214/21: Italy Emergenza (eelotsus – kiirabi veoteenus, mida võivad osutada eelisjärjekorras üksnes vabatahtlikud organisatsioonid)

Euroopa Kohtu otsus, 7. juulil 2022

Kaks erinevat kaebajat algatasid Itaalias hankemenetluse, et sõlmida nende haldusalasse kuuluva territooriumi jaoks kiirabi ja erakorralise kiirabi veoteenuse osutamise lepingud vabatahtlike organisatsioonidega, kes vastavad liikmesriigi dekreedid nr 11/2017 artikli 57 nõuetele. Vastustaja kui sotsiaalühistu, kes tegeleb sellise teenuse osutamisega, vaidlustas kummagi hanketeate, kuna dekreedid artikkel on vastuolus direktiivi 2014/24 (riigihangete kohta) artikli 10 punktiga h koostoimes põhjendusega 28. Artikkel 57, mis lubab sõlmida otselepingu ainult vabatahtlike

organisatsioonidega, välistab sotsiaalühistutega selliste lepingute sõlmimise, kuid direktiivi artikli 10 punkt h seevastu võrdsustab sotsiaalühistud vabatahtlike organisatsioonidega.

Kohus küsis mõlemal juhul, kas direktiivi 2014/24 artikli 10 punktiga h koostoimes põhjendusega 28 on vastuolus riigisisese õigusnormid, mis näevad ette, et kiirabi ja erakorralise kiirabi veeteenuste osutamise lepingud võib sõlmida eelisjärjekorras üksnes vabatahtlike organisatsioonidega, kuid mitte sotsiaalühistutega, kes võivad jaotada oma liikmetele nende tegevusega seotud soodustusi.

Esmalt selgitas kohus, et mittetulunduslik organisatsioon on küll üsna lai mõiste, kuid Euroopa Kohus on siiski selle direktiivi tähenduses seda varem tõlgendanud pigem kitsalt. Sellise organisatsiooni eesmärk ei tohi olla tulu saamine ja organisatsioon ei tohi isegi kaudselt oma liikmetele mingit kasu pakkuda. **See tähendab, et organisatsioonid ja ühendused, kellel on võimalus oma liikmetele kasumit jaotada, ei kuulu direktiivi 2014/24 artikli 10 punkti h kohaldamisalasse.** Kohus toetas seda järeldust direktiivi artikliga 77 koostoimes põhjendusega 118, mille alusel on hankijatel õigus reserveerida hankemenetluses osalemine konkreetsetele organisatsioonidele, kes jaotavad kasumi eraldatuse põhimõttel ning kelle juhtimisstruktuur põhineb töötajate omandi või osalemise põhimõttel. Nii on liidu seadusandja ette näinud erineva kohtlemise ja seeläbi selgelt sätestanud, et mittetulunduslikke ja töötajate osalusel põhinevaid organisatsioone ei saa samastada. **Järelikult ei ole direktiivi 2014/24 artikli 10 punktiga h vastuolus, kui liikmesriigi õiguse järgi võib kiirabi veeteenuse osutamise lepingu eelisjärjekorras sõlmida üksnes vabatahtlike organisatsioonidega, kuid mitte sotsiaalühistutega.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-572/21: CC (eelotsus – lapse hariliku viibimiskoha üleviimine, kohtualluvus)

Euroopa Kohtu otsus, 14. juulil 2022

CC sünnitas 2011. aastal Rootsis lapse M, kelle suhtes on tal ainuhooldusõigus. Kuni 2019. aasta oktoobrini elas M Rootsis, seejärel aga hakkas M käima internaatkoolis Venemaal. M-i isa VO esitas 2019. aasta detsembris Rootsi kohtusse taotluse, paludes anda talle M-i suhtes ainuhooldusõiguse ning määrata lapse elukohaks tema elukoht Rootsis. CC väitis, et asi ei kuulu Rootsi kohtu alluvusse, sest alates 2019. aasta oktoobrist on M-i harilik viibimiskoht Venemaal. Rootsi esimese astme kohus leidis, et hagi esitamise ajal ei olnud M-i harilik viibimiskoht veel üle viidud Venemaale.

Eelotsusetaotluse esitanud Rootsi kohus küsis, kas liikmesriigi kohus säilitab määruse nr 2201/2003 (mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega) alusel kohtualluvuse vaidluse lahendamiseks, kui lapse harilik viibimiskoht on kohtumenetluse käigus õiguspäraselt üle viidud kolmandasse riiki, mis on Haagi 1996. aasta konventsiooni (vanemliku vastutuse ja lastekaitsemeetmetega seotud kohtualluvust, kohaldatavat seadust, tunnustamist, kohtuotsuste täitmist ja koostööd käsitlev konventsioon) osalisriik.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et määruse 2201/2003 kohaselt kuulub vanemliku vastutuse asjades kohtualluvus selle liikmesriigi kohtutele, kus on lapse harilik viibimiskoht hagi esitamise ajal.

Seejuures ei kao määruse järgi selle kohtu alluvus ka siis, kui kohtumenetluse ajal peaks muutuma asjaomase lapse harilik viibimiskoht. Siiski on määruses 2201/2003 sätestatud, et määruse kohtualluvuse eeskirja ei kohaldata, kui lapse harilik viibimiskoht on menetluse käigus üle viidud sellise kolmanda riigi territooriumile, mis on 1996. aasta Haagi konventsiooni osalisriik. Seetõttu ei kohaldu sellisel juhtumil ka määruse säte, mille järgi määratleb kohtualluvuse lapse harilik viibimiskoht „hagi esitamise ajal“.

Euroopa Kohus selgitas, et kui lapse harilik viibimiskoht on üle viidud Haagi 1996. aasta konventsiooni osaliseks oleva kolmanda riigi territooriumile enne, kui liikmesriigi pädev kohus, on otsuse teinud, **siis tuleb määrus kõrvale jätta ja kohaldada konventsiooni sätteid**. Eelnevalt tulenevalt vastas Euroopa Kohus eelotsusetaotluses esitatud küsimusele, et liikmesriigi kohus, **ei säilita määruse 2201/2003 alusel saadud kohtualluvust vaidluse lahendamiseks põhikohtuasjas**, kui lapse harilik viibimiskoht on kohtumenetluse käigus õiguspäraselt üle viidud sellisesse kolmandasse riiki, mis on Haagi 1996. aasta konventsiooni osalisriik.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-274/21 ja C-275/21: EPIC Financial Consulting (eelotsus – antigeenitestide hange)

Euroopa Kohtu otsus, 14. juulil 2022

2020. aasta lõpus sõlmis Austria antigeenitestide ostmiseks ühe ettevõtjaga 21 raamlepingut, mille väärtus on kolm miljonit eurot. Kuna tehing oli kiireloomuline, siis see korraldati väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluses. EPIC vaidlustas raamlepingute sõlmimise põhjusel, et see ei olnud läbipaistev ja rikkus riigihankealaseid õigusnorme. Austria kohtu hinnangul ei tasunud EPIC kogu vajalikku riigilõivu, kuid EPIC vaidles, et ta ei saanudki ettenähtud summat tasuda, sest menetlus oli läbipaistmatu. Seetõttu küsis Austria kohus Euroopa Kohtult muu hulgas, kas riigihangete valdkonnas rakendatav eriline lõivusüsteem on kooskõlas direktiiviga 89/665 (riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta). Samuti küsis kohus, kas hankija võib uue lepingu sõlmimisel tugineda raamlepingule, milles ette nähtud maksimaalne maht ja/või maksumus on juba saavutatud.

Euroopa Kohus tõdes, et direktiiv 89/665 näeb sõnaselgelt ette, et mõiste „lepingud“ selle direktiivi tähenduses hõlmab raamlepinguid. Samas ei või aga raamlepingu sõlmimisotsusele järgnev lepingu sõlmimine üheainsa ettevõtjaga toimuda enne 10 või 15 kalendripäeva pikkuse ooteaja möödumist. Selle nõude mittetäitmine võib viia lepingu väga kiire allkirjastamiseni telliva asutuse või ostja poolt, kes soovib, et vaidlustatud lepingu sõlmimisotsust ei oleks enam võimalik muuta. See nõue tagab asjaomaste pakkujate tõhusa õiguskaitse.

Liikmesriigid peavad võtma seoses riigihanklepingutega vajalikud meetmed tagamaks, et avaliku sektori hankijate tehtud otsuseid saaks läbi vaadata tõhusalt ja eelkõige võimalikult kiiresti kooskõlas direktiiviga 89/665. Kui hankija on valinud väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse ja seda menetlust puudutava otsuse peale kaebuse esitamise ajaks ei ole lepingu sõlmimise teadet veel avaldatud, siis on oht, et see õigus esialgsele õiguskaitsele muutub olematuks, kui kohus, peab enne mõne ajutise meetme üle otsuse tegemist üksnes selleks, et arvutada välja kindlasummaline kohtulõiv,

tegema kindlaks kasutatud hankemenetluse liigi, täpsustama kõnealuse hankelepingu eeldatava maksumuse ning loetlema kõik otsused, mida hankija on selle menetluse raames teinud. See oht on veelgi suurem, kui tegemist on menetlusega, mis on korraldatud direktiiviga 2014/24 (riigihangete kohta) tagatud läbipaistvuse põhimõtet rikkudes. Seega on niisugune piirang, mis lasub kohtul, kes peab tegema otsuse kiirmenetluses, **ilmselgelt ebaproportsionaalne, rikkudes harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.**

Samuti leidis kohus, et direktiivi 2014/24 tuleb tõlgendada nii, et hankija ei või uue hankelepingu sõlmimisel tugineda raamlepingule, milles ette nähtud ehitustööde, asjade või teenuste maksimaalne maht ja/või maksumus on juba saavutatud.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-128/20: GSMB Invest, C-134/20: Volkswagen ning C-145/20: Porsche Inter Auto ja Volkswagen (eelotsus – diiselaudode heitgaaside vähendamise süsteem)

Euroopa Kohtu otsused, 14. juulil 2022

Hagejad otsid endale diiselmootoriga Volkswageni sõiduaudod, mis olid varustatud heitgaaside vähendamise seadmega, s.t heitgaasi tagastusklapiga. Tulenevalt sõidukitele paigaldatud mootori juhtploki integreeritud tarkvara uuendamisest, toimis sõiduaudode heitgaaside vähendamise süsteem üksnes siis, kui välistemperatuur on vahemikus 15–33 Celsiuse kraadi ja liiklemine toimub madalamal kui 1000 meetrit merepinnast. Hagejad nõudsid kohtus müügilepingute tühistamist, hinna alandamist ja kahju hüvitamist, sest sõiduaudode heitgaaside vähendamise süsteem ei vastanud kehtivatele õigusnormidele.

Eelotsusetaotlused esitanud Austria kohtud küsisid sisuliselt, kas seade, mis tagab heitgaaside vähendamise süsteemi toimimise üksnes teatud temperatuurivahemikus, on vastuolus määruses 715/2007 (mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduaudode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust) sätestatud nõuetega. Lisaks soovis Austria kõrgeim üldkohus teada, kas kirjeldatud juhtumil on sõiduaudodel sama liiki kauba tavapäraseid omadused direktiivi 1999/44 (tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta) tähenduses.

Euroopa Kohus leidis, et **põhikohtuasjas kõne all olev tarkvara kujutab endast keelatud katkestusseadet** määruse 715/2007 tähenduses. Euroopa Kohus täpsustas, et määruses sätestatud erandi alusel võib selline katkestusseade olla põhjendatud üksnes tingimusel, et see aitab vältida heitgaasi tagastussüsteemi häirete tõttu tekkivaid vahetuid riske mootorile, mis on nii tõsised, et need tekitavad konkreetse ohu selle seadmega varustatud sõidukiga sõitmisel. Mingil juhul aga ei saa selle erandi alusel põhjendada katkestusseadet, mis peaks tavapärastel liiklustingimustel toimima suurema osa aasta vältel. Euroopa Kohus lisas, et sellise katkestusseadmega varustatud sõiduaudodel **ei ole sama liiki kauba tavapäraseid omadusi** direktiivi 1999/44 tähenduses.

Kohtuotsused C-128/20, C-134/20 ja C-145/20 on kättesaadavad [siit](#), [siit](#) ja [siit](#).

C-59/18: Itaalia vs. nõukogu ja C-182/18: Comune di Milano vs. nõukogu; C-106/19: Itaalia vs. nõukogu ja parlament ja C-232/19: Comune di Milano vs. parlament ja nõukogu ning C-743/19: parlament vs. nõukogu (tühistamishagi – Euroopa Kohtu pädevus)

Euroopa Kohtu otsused, 14. juulil 2022

1992. aasta detsembris võtsid Euroopa Liidu liikmesriikide valitsuse esindajad ühise kokkuleppega vastu otsuse, mis puudutas Euroopa ühenduste institutsioonide ning teatavate asutuste ja talituste asukoha määramist. ELTL artikkel 341 sätestab, et „liidu institutsioonide asukoht määratakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel“. Vastavalt kokkuleppele toimub asukoha üle otsuse langetamine läbi hääletamise. Asukoha valimise puhul kehtivad kindlad kriteeriumid, mis peavad saama täidetud.

Itaalia Vabariik ja Comune di Milano (Milano omavalitsusüksus) esitasid tühistamishagi tühistamaks otsus, mille raames määrati Amsterdami linn Euroopa Ravimiameti (EMA) uueks asukohaks ning vaidlustasid määruse 2018/1718 EMA uue asukoha osas. Euroopa Parlament omakorda vaidlustas liikmesriikide esindajate otsuse määrata Euroopa Tööjõuameti (ELA) asukohaks Bratislava.

Sissejuhatuses märkis Euroopa Kohus, et liidu õigusest tulenevalt, on kohtul õigus kontrollida liidu institutsioonide aktide seaduslikkust. Samas, ELTL artikkel 263 ei võimalda kontrolli õigusaktidele, mille on vastu võtnud liikmesriikide valitsuste esindajad, tegutsemata nõukogu või Euroopa Ülemkogu liikmetena. **Kohus leidis, et otsused, millega määrati kindlaks ELA ja EMA uued asukohad, ei kvalifitseeru nõukogu aktideks.** Kohus märkis seetõttu, nende suhtes ei saa esitada tühistamishagi. **Eelnevast lähtuvalt jättis kohus kõik hagid rahuldamata.**

Kohtuotsus liidetud kohtuasjades C-59/18 ja C-182/18 on kättesaadav [siit](#).

Kohtuotsus liidetud kohtuasjades C-106/19 ja C-232/19 on kättesaadav [siit](#).

Kohtuotsus C-743/19 on kättesaadav [siit](#).

C-500/20: ÖBB-Infrastruktur Aktiengesellschaft (eelotsus – raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja vastutus asjale tekitatud kahju eest)

Euroopa Kohtu otsus, 14. juulil 2022

Saksa raudtee-ettevõtja Lokomotion Gesellschaft für Schienentraktion mbH esitas Austria raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja ÖBB-Infrastruktur AG vastu nõude hüvitada viimase hallataval

raudteeliinil toimunud õnnetusjuhtumi tagajärjel tekkinud kahju koos intressiga. Austria kõrgeim üldkohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse 1980. aasta rahvusvahelise raudteeveo konventsiooni (COTIF) lisa E tõlgendamiseks, soovides ühtlasi teada, kas Euroopa Kohtul on üldse pädevus seda teha.

Esiteks, kuna vaidlusalune olukord kuulub transpordivaldkonda, mille puhul on ELTL artikli 4 lõike 2 punkti g kohaselt liidul jagatud pädevus, tuletas Euroopa Kohus kõigepealt meelde, et segalepingute puhul on Euroopa kohus pädev kindlaks määrama liidu kohustused ja kohustused, mis jäävad ainult liikmesriikide täita, ja vastavalt tõlgendama segalepingu sätteid. Lisaks rõhutas Euroopa Kohus, et tal on pädevus tõlgendada segalepingu sätteid, mis on seotud liidu võetud kohustustega, kui need kuuluvad valdkonda, milles liit on oma pädevust teostanud. Ja kuivõrd liit on oma pädevust teostanud, võttes vastu direktiivi 2012/34 (millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond), järeldas Euroopa Kohus, et tal on pädevus asjaomase lepingu sätteid tõlgendada.

Teiseks käsitles kohus küsimust, kas kõnealuse lepingu kohaselt hõlmab raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja vastutus asjale tekitatud kahju eest ka raudtee-ettevõtja kantud asendusvedurite rendikulu kahjustatud vedurite remondi aja eest. Sellega seoses märkis kohus, et raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja vastutus asjale tekitatud kahju eest piirdub kahjustatud asja enda kahjustusega ega laiene kahjule, mis tekib seetõttu, et vara ei saa kasutada. Kohus leidis, et käsitletavas asjas varale tekitatud kahju tagajärgede kõrvaldamiseks tehtud kulutused, nagu eelkõige veduri rentimise kulu, kujutavad endast siiski varalist kahju, mitte asjale tekitatud kahju, ega ole hõlmatud raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja objektiivse (mittesuulise) vastutusega. Seega järeldas Euroopa Kohus lõpuks, et **raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja vastutus asjale tekitatud kahju eest ei hõlma raudtee-ettevõtja kulu, mis tuleneb asendusvedurite rentimisest kahjustatud vedurite remondi ajaks.**

Kolmandaks ja viimaseks leidis Euroopa Kohus, et kõnealuse lepingu vaidlusalust sätet tuleb tõlgendada nii, et **lepingupooled võivad laiendada oma vastutust üldise viitega riigisisesele õigusele, mille kohaselt on raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja vastutuse ulatus laiem ja mis seab selle vastutuse sõltuvusse süü olemasolust.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-110/21 P: Universität Bremen vs. REA (tühistamishagi – õppejõu õigus olla esindaja Euroopa Kohtus)

Euroopa Kohtu otsus, 14. juulil 2022

Bremeni ülikool määrati koordineerima teaduskonsortsiumi, kes teeb koos mitme teise ülikooliga teadusuuringuid eluasemeõiguse- ja poliitika valdkonnas. Bremeni ülikool esitas Euroopa Teadusuuringute Rakendusametile (European Research Executive Agency, edaspidi REA) projekti-ettepaneku, mis sai esitatud 14 taotluse hulgas 10. koha. REA lükkas Bremeni ülikooli ettepaneku tagasi, sest eelarve oli piiratud ja rahastada sai vaid 1.-3. koha saanud projektiettepanekuid.

Üldkohus jättis Bremeni ülikooli selle otsuse peale esitatud tühistamishagi läbi vaatamata, sest **Bremeni ülikooli esindajaks oli sama ülikooli professor.** Euroopa Liidu Kohtu tööd reguleerivate

õigusaktide kohaselt peab esindaja olema advokaat, kel on õigus olla esindaja liikmesriigi kohtus. Üldkohtu hinnangul tuli mõistet „advokaat“ tõlgendada liidus autonoomselt ja ühetaoliselt, samuti ei olnud täidetud sõltumatuse tingimus, sest professor oli konkreetse projektiga tihedalt seotud ja kohtuvaidluse tulemusest otseselt huvitatud. Üldkohus leidis, et **hagi oli vastuvõetamatu** ja Bremeni ülikooli ei tulnud sellest teavitada, sest advokaadi olemasolu ei ole niisugune nõue, mille järgimata jätmist võib pärast hagi esitamise tähtaja möödumist kõrvaldada.

Bremeni ülikool esitas Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse, väites, et rikutud on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja sätet, mille kohaselt ülikooli õppejõud, kellele on seadusega antud õigus olla kohtus esindaja, ei pea täitma advokaatidele seatud sõltumatuse nõuet. Kohus tõdes, et **kui ülikooli õppejõud esindab liidu kohtutes poolt, siis ei täida ta enam oma ametit õppejõu ja teadlasena, vaid täidab sama ülesannet kui advokaat. Riigisisese õiguse alusel vastab õppejõud, kellel on õigus esindajana tegutseda, põhimõtteliselt sõltumatuse nõudele, ja seda isegi siis, kui õppejõud esindab ülikooli, kus toimub tema akadeemiline tegevus.** On tõsi, et ülesanded, mida esindaja projekti raames täitis, tähendasid, et tal on ühised huvid Bremeni ülikooliga, kuid sellistest huvidest ei piisa tõendamaks, et esindaja ei ole võimeline talle usaldatud esindamist nõuetekohaselt täitma. **Euroopa Kohus tühistas otsuse ja saatis asja tagasi Üldkohtusse.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteameetliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).